

114 § LAUSUNTO KAIVOSLAIN MUUTTAMISESTA**Kh 114 § / 28.3.2022****Valmistelija** Kehitysjohtaja Ari Pesonen, p. 040 769 5950

Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut mahdollisuuden lausunnon antamiseen luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaivoslain muuttamiseksi. Lausunnon antamisen määräaika on 12.4.2022. Lausuntopyyntö ja esitys löytyvät kokonaisuudessaan lausuntopalvelu.fi -järjestelmästä: [lausuntopyyntö ja esitys](#).

Lausuntopyyntö on toimitettu useille tahoille, mutta kunnilta ei ole pyydetty erikseen lausuntoa, joten Sodankylän kunnalle ei ole myöskään toimitettu erillistä lausuntopyyntöä.

Keskeisinä asioina esityksessä mm. ehdotetaan paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi, että kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä on kunnan hyväksymän kaava. Muun muassa paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi esityksessä ehdotetaan lisäksi muiden elinkeinojen huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan kiinteistön omistajan aseman parantamiseksi ja alueen asukkaiden kokemien haittojen vähentämiseksi tiukennuksia malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeviin edellytyksiin, muun muassa maanomistajien suostumuksen edellyttämistä, kun malminetsintä lupa on ollut voimassa kymmenen vuotta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tiedonsaantioikeuksien parantamista vuosittain pidettävillä avoimilla yleisötilaisuuksilla.

Lausuntoluonnos toimitetaan kunnanhallituksen taustamateriaaleihin.

Liitteet Lakiesitys
Sodankylän kunnan lausunto**Kehitysjohtajan ehdotus**

Kunnanhallitus päättää antaa työ- ja elinkeinoministeriölle lausunnon kaivoslain muuttamisesta lausuntoluonnoksen pohjalta.

Kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus hyväksyy kehitysjohtajan ehdotuksen.

Käsittely Kehitysjohtaja Ari Pesonen oli esittelemässä asiaa klo 16.02-16.38.

Kunnanjohtajan muutettu esitys

Kunnanhallitus hyväksyy kehitysjohtajan ehdotuksen kuitenkin korjattuna kunnanhallituksen antamien evästysten pohjalta siten, että lausunto toimitetaan viranhaltijoiden toimesta määräajassa työ- ja elinkeinoministeriölle.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan muutetun esityksen yksimielisesti.

Tiedoksi Työ- ja elinkeinoministeriö

Kokous keskeytettiin tauon ajaksi klo 16.38-16.45

Jukka Lokka poistui kokouksesta klo 16.45 ja Jesse Nilirova liittyi kokoukseen etäyhteydellä klo 16.45.

Tämän pykälän jälkeen käsiteltiin § 124.

LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem@gov.fi

Sodankylän kunnan lausunto kaivoslain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut tilaisuuden lausunnon antamiseen luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaivoslain muuttamiseksi 12.4.2022 mennessä. Lausuntopyyntö on toimitettu useille tahoille, mutta kunnilta ei ole lausuntopyyntöön jakelun mukaan pyydetty lausuntoja. Sodankylän kunta on merkittävä kaivospaikkakunta, jossa sijaitsee toiminnassa oleva Kevitsan kaivos ja vireillä on Sakatin kaivoshanke sekä tiedossa on myös muita potentiaalisia ja selvityksen alla olevia kaivoshankkeita kuten Ikkarin alue. Noin kolmasosa Suomen kaikista malminetsintä-alueista kohdistuu Sodankylän kunnan alueelle.

Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että erityisesti kaivospaikkakunnilta olisi tullut pyytää lausuntoja kaivoslain muuttamiseen. Sodankylän kunta toteaa, että kaivospaikkakuntien lausuntoihin tulee suhtautua erityisellä vakavuudella ja ne tulee huomioida lain valmistelussa, koska kaivostoiminta aiheuttaa merkittävimmät vaikutukset paikallisella tasolla.

Lakiesityksen 14 §:n, 18 §:n ja 28 §:n mukaiset vuosittaiset yleisötilaisuudet malminetsinnästä, kaivostoiminnasta sekä kullanhuuhdonnasta parantavat paikallisten tiedonsaantia ja muutosesitys on kannatettava.

Lakiesityksen 24 §:n mukaan kullanhuuhdonnasta ei saa aiheutua haittaa poronhoidon rakenteille tai porojen kulkureiteille. Haittaa ja sen arviointia ei ole perusteltu lakiesityksessä, joten lain kohta jää lupaviranomaisen harkinnan varaan ja viime kädessä tuomioistuimien päätöksiä varaan. Haitan ja porojen kulkureittien määritelmät tulisi yksilöidä tarkemmin lain tasoisesti. Haitan kynnyksen ylittyminen on myös arviolta aika vähäinen, joten perusteltua olisi muuttaa esitys merkittäväksi haitaksi.

Lakiesityksen 46 §:n mukaan malminetsintä- ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteeksi on lisätty toiminnan aiheuttama olennainen haitta muulle elinkeinotoiminnalle. Esityksessä ei ole perusteltu eikä yksilöity olennaisen haitan määritelmää, joten myös tässä lainkohdassa (kuten edellisessäkin) jää epäselväksi haitan määrittely. Huomioitava on myös elinkeinojen tasapuolinen kohtelu eli luvan myöntämisen esteeksi ei saa muodostua ainoastaan elinkeinojen vertailun kautta tulevat johtopäätökset.

Lakiesityksen 47 §:n mukaan kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen voimassa olevaan yleiskaavaan tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueidenkäyttöön on selvitetty. Esitys tukee kunnan itsenäisen ja paikallisen kaavoituksen merkitystä ja on laissa oltava tällaisena kirjauksena.

Lakiesityksen 48 §:n mukaan kaivosluvan myöntämisen esteenä on, jos kaivostoiminta heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus tai elinkeino-oloja eikä vaaraa tai vaikutuksia voi lupamääräyksiä poistaa. Esityksessä ei ole perusteltu eikä yksilöity merkittävän heikennyksen määritelmää, joten esitys tulisi yksilöidä tarkemmin ja esittää miten arviointi todennetaan. Huomioitava on myös tämän lainkohdan kohdalla elinkeinojen tasapuolinen kohtelu eli luvan

myöntämisen esteeksi ei saa muodostua ainoastaan elinkeinojen vertailun kautta tulevat johtopäätökset.

Lakiesityksen 61 a §:n mukaan maanomistajien suostumus tarvitaan yli 10 vuotta kestäväälle malminetsinnälle. Laissa ei tulisi olla maanomistajilla oikeutta suostumuksen antamiseen, koska se voi johtaa ennalta arvaamattomiin ja lupakäsittelyn ulkopuolelle meneviin, yhtiön ja maanomistajien välisiin korvausjärjestelmiin, jolloin maanomistajat eivät olisi tasapuolisessa asemassa.

Lisäksi Sodankylän kunta toteaa, että kaivoslain kautta kansalliselle huoltovarmuudelle ei tulisi asettaa ylipääsemättömiä vaikeuksia ja että kaivosten toteuttaminen pitäisi olla mahdollista nopealla aikataululla.

Kaivostoimintaan vaikuttavissa lainsäädännöissä, kuten maankäyttö- ja rakennuslaissa, kaivoslaissa ja poronhoitolaissa käytetään erilaisia termejä haitan asteen määrittelyyn elinkeinotoiminnalle. Lainsäädännössä esiintyy vähäistä suurempi haitta, huomattava haitta, merkittävä haitta, kohtuuton haitta ja olennainen haitta. Näiden haitta-asteiden määrittely tulisi yhtenäistää ja avata kaivoslain esityksessä tarkemmin, jotta esimerkiksi hankesuunnittelussa voidaan haitan arviointi ottaa paremmin huomioon.

Elinkeinojen yhteensovittaminen tehdään maankäytöllisesti kaavoituksen yhteydessä, joten kaivosluvan yhteydessä arvioinnilla ei tule olla enää merkitystä, jotta lainsäädännöllisesti ei muodostuisi kahdenkertaista alueiden käytön suunnittelujärjestelmää.

Poronhoitoa ohjaa poronhoitolaki ja sen lain kautta tulee merkittävän haitan kieltö erityisellä poronhoitoalueella ja kaavoituksella ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajille tai muulle oikeuden haltijalle, joten kaivoslaissa ei tule olla enää poronhoitoon liittyviä haittatekijöitä luvan myöntämisen esteenä.